

Ο συνθέτης Μίκης Θεοδωράκης έχει δεχτεί σφοδρότατες κριτικές για τις πολιτικές του επιλογές. Από όλο το φάσμα των ιδεολογιών. Από τους συντηρητικούς για τις συμμετοχές στο ένοπλο κίνημα, νωρίς - νωρίς μάλιστα, στα 19 του με τη συμμετοχή στα Δεκεμβριανά. Από τους συνοδοιπόρους του για την συμμετοχή σε κυβέρνηση της Ν.Δ. και ακόμα πιο νωρίς για το δίλημμα "Καραμανλής ή τάνκς".

Σε οικουμενικότερο πολιτικό πλαίσιο από τους Άραβες λόγω του Μαουτχάουζεν, αλλά και από τους Σιωνιστές αφού συνέθεσε τον ύμνο των Παλαιστινίων. Οι Σοβιετικοί, όπως διατείνεται ο ίδιος τον αντιμετώπισαν ως προδότη, οι Αμερικανοί του κήρυξαν τον πόλεμο από το '64, ενώ την ίδια περίοδο η Ένωση Κέντρου τον θεωρούσε όργανο των κομμουνιστών, οι οποίοι κομμουνιστές θεωρούσαν το κίνημα της έντεχνης μουσικής και τους "Λαμπράκηδες" κινήσεις επικίνδυνα αιρετικές.

Η χούντα τον φυλάκισε, τον εκτόπισε ως κομμουνιστή, ενώ αμέσως μετά η Κ.Ν.Ε. τον αντιμετώπισε ως όργανο του αντικομμουνισμού.

Δύσκολα κάποιος δημιουργεί τόσους πολλούς, τόσο ορκισμένους εχθρούς.

Για ένα πράγμα δεν μπορεί κανείς από όπου και αν προέρχεται να κατηγορήσει τον Μίκη. Για αδράνεια. Πολύ λίγοι άνθρωποι στον κόσμο διεκδικούν το δικαίωμα να έχουν υπάρξει τόσο δραστήριοι σε τόσους τομείς.

Αυτή η λεπτή ισορροπία ανάμεσα στην πελώρια καλλιτεχνική του δημιουργία και την τόσο έντονη παρεμβατική, πολιτική του πορεία.

Στα 90 του πια μπορεί να ισχυριστεί ότι επέζησε όλων των κολοσσιαίων αλλαγών που βίωσε, ενώ ταυτόχρονα αφήνει ένα λαμπρό όσο και ογκώδες καλλιτεχνικό κληροδότημα.

Το 2009 οι Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, εξέδωσαν την αυτοβιογραφία του με τίτλο "Οι δρόμοι του Αρχάγγελου" και το 2011 το "Χρέος". Μέσα από τέσσερις και τρεις αντίστοιχα τόμους ο αναγνώστης έχει τη δυνατότητα να προσεγγίσει τη ζωή, τη δημιουργία του Μίκη, αλλά και τις εποχές, τις συνθήκες που έδρασαν ως καταλύτης.

Διαβάζοντας τον πρώτο τόμο του "Χρέους" και τον τρίτο των "Δρόμων", μπορώ να

ισχυριστώ ότι είχα μια ισχυρή δόση από Μίκη.

Είναι τα ίδια τα γεγονότα που δρουν ανεξίτηλα πάνω στον αφηγούμενο:

«Θυμάμαι πως την ημέρα που εκτελέσανε τον Νίκο Μπελογιάννη στο Γουδή – ήταν Κυριακή πρωί-, εγώ σαν έκτακτος μουσικός, έπαιζα τις καμπάνες στην Φανταστική συμφωνία του Μπερλιόζ. Μια μουσική αφιερωμένη σε έναν φανταστικό ήρωα. Μόνο που εκείνη την ημέρα δεν ήταν καθόλου φανταστικός. (σ.1010 οι δρόμοι...)»

στην επόμενη σελίδα μας μεταφέρει την άποψη του ασφαλίτη Αγγελάκου για τον Νίκο Πλουμπίδη κατά τη διάρκεια ανάκρισης:

«...Γιατί ο Πλουμπίδης, χωρίς θεατρνισμούς και δήθεν γενναιότητες – κούφιες τις περισσότερες φορές – με έπεισε ότι αυτό που κάνει, το κάνει από βαθιά πίστη και δίχως την παραμικρή φιλοδοξία ή ιδιοτέλεια. Ένας σύγχρονος Χριστός με όλη τη σημασία της λέξεως» (σ.1011)

Ο ίδιος ο αξιωματικός απεδείχθη σε μέγα γνώστη της μουσικής αλλά και μουσικό οπαδό του Μίκη.

Κάνει λόγο και για τις συνθήκες της ειδικής αμνηστίας της άνοιξης του '68.

«...τότε που επισκέφθηκα μαζί με τον Στρατή τον Τσίρκα, τον Γιώργο Σεφέρη στο σπίτι πλάι στο Καλλιμάρμαρο. Λίγοι τολμούσαν να μου πουν “καλημέρα” και ακόμα λιγότεροι να με επισκεφθούν”. (σ.1016)

Περιγράφει τη σύγκρουση του με την Ε.Δ.Α.: *«αν σήμερα, που είναι στην αντιπολίτευση, έχουν την δύναμη να κλείσουν ένα θέατρο, μόνο και μόνο γιατί δεν συμφωνούν με τις απόψεις του συγγραφέα, αύριο, αν πάρουν την εξουσία, θα κλείσουν όλα τα θέατρα!» (σ.1041)*

αλλά και το τέλος των σχέσεων του:

«Είχα μπροστά στα μάτια μου και το τυπικό και οριστικό τέλος μιας συγκεντρωτικής Αριστεράς, που χάρη στους μηχανισμούς, στην έξωθεν βοήθεια και, κυρίως, στην άγνοια των οπαδών μονοπωλούσε το λαϊκό κίνημα υποβάλλοντάς το σε πρωτοφανείς αιμοδοσίες, για να το οδηγεί από ήττα σε ήττα.» (σ.1045)

«Δυο πράγματα ήταν τότε ολοφάνερα: η άγρια δύναμη του αντικομμουνιστικού καθεστώτος που έβγαине νικητής μέσα από τον εμφύλιο πόλεμο, και η μηδενική σχεδόν δυνατότητα του καθενός, όπως εγώ, όταν βρίσκεται αντιμέτωπος με δύο κατεστημένα συγχρόνως και εμ την κρατική και με την κομματική εξουσία.» (σ.1093)

Αναφέρεται και στις σχέσεις του με την σύζυγό του Μυρτώ και διερωτάται: «Από που κληρονομήσαμε και οι δυό μας, τόση ντροπή για τον έρωτα;» (σ.1058)

Όπως επίσης κάνει την αυτοκριτική του: «Ποιός λοιπόν υπέφερε πιο πολύ; Εγώ που έκανα του κεφαλιού μου, ή ο πατέρας, η μάνα μου και ο αδελφός μου που έλιωναν από την αγωνία και την ανέχεια στην Κρήτη; Σε αυτούς να προστεθεί και η Μυρτώ., που, πριν καλά καλά με γνωρίσει, με έχασε, μένοντας μόνη, τυλιγμένη στη δική της αγωνία και ανασφάλεια.» (σ.1125)

Στο "Χρέος", συνειδητοποιεί και εκφράζει όπως και η Έλλη Παππά στις "Μαρτυρίες" της, την νομενκλατούρα που διαμορφώθηκε άμεσα μετά την απελευθέρωση. «...και ξαφνικά ο Αχιλλέας αλλάζει. Διάφοροι γύρω του αρχίζουν να τον κολακεύουν. Ο Αχιλλέας, τρώει μόνος του τώρα, Σκέφτεται μόνος. Διατάσσει μόνος. Εγώ και ο Τριαντάφυλλος καταδικαστήκαμε σε θάνατο από τον Αχιλλέα:» (σ.36)

Μίκης ο ονειροπόλος στη διάρκεια εκείνου του ματωμένου Ιουλίου του '65. «θα κάνουμε ένα νησί, λόγου χάριν την Ικαρία, νησί της παγκόσμιας νεολαίας. Η κάθε χώρα θα χτίσει τους δικούς της ναούς της Τέχνης. Θέατρα, αίθουσες συναυλιών, Βιβλιοθήκες. Πρέπει να ξαναρχίσουν οι καλλιτεχνικοί αγώνες». (σ.121)